

× Лекція 12

× КІННИЙ СПОРТ І ТУРИЗМ

× План

- × 1. Стан і перспективи розвитку кінного спорту і туризму
- × 2. Сучасні види кінного спорту
- × 3. Організація та робота кінноспортивних баз і поні-клубів
- × 4. Правила проведення змагань
- × 5. Вимоги до спортивних коней і принципи їх відбору

× Основна

- × 1. Гопка Б.М., Хоменко М.Н., Павленко П.П. Конярство. К.: Вища освіта, 2004. 320 с.
- × 2. Гопка Б.М., Калантар О.А., Павленко П.М. Коні в сільському господарстві. К.: Урожай, 1989. 152 с.
- × 3. Гопка Б.М., Скоцик В. Є., Павленко П. М., Хоменко М. П., Колот В. І. Практикум з конярства. К.: Вища освіта, 2011. 384 с.
- × 4. Горошко І.П. Калантар О. А. та ін. Правила випробування племінних коней рисистих, верхових і ваговозних порід на іподромах Українию. К., 2002. 64 с.
- × 5. Ібатулін І.І., Сривов А.І., Цицюрський Л.І. та ін Вирощування ремонтного молодняка сільськогосподарських тварин. К.: Урожай. 1993. 248с.
- × 6. Пономаренко Н.Н., Черний Н.В. Коневодство. Харків: Еспада, 2001. 352с.
- × 7. Судай В.Д. Використання коней в умовах реформованого сільськогосподарського підприємства. Вінниця. 2001. 368 с.

✘ *1. Стан і перспективи розвитку кінного спорту і туризму*

✘ *Кінний спорт— досить-таки широке поняття, яке включає в себе різноманітні спортивні ігри за участю коней.*

✘ *Під час верхової їзди вершник активно взаємодіє з рухом коней.*

✘ *За деяких видів кінного спорту дозволено впливати на рух коня за допомогою голосу.*

✘ *Основні види кінного спорту: верхова їзда та їзда в упряжі.*

-
- ✘ До кінного спорту відносять:
  - ✘ - *виїздка та вища школа верхової їзди,*
  - ✘ - *долання перешкод (мисливський паркур, шість перешкод,*
  - ✘ - *рекордні стрибки,*
  - ✘ - *командні змагання,*
  - ✘ - *естафети,*
  - ✘ - *подолання перешкод групою і т. д.),*
  - ✘ - *їзда місцевістю,*
  - ✘ - *пробіги на витривалість і швидкісні пробіги,*
  - ✘ - *триборство (складається з манежної їзди, їзди пересіченою місцевістю і долання перешкод).*

✘ ***Випробування з виявлення спортивних якостей коней:***

випробування запряжених коней на виїзді, додання перешкод, їзда на управлінні, пробіги, їзда у важкому приладді, перевезення рекордних вантажів) включені до групи випробування коней під вершником.

✘ ***До групи випробувань коней відноситься і вольтижування.*** Це виконання гімнастичних вправ на коні, що рухається.

✘Цей вид розвиває рухливість і спритність, які є попередньою сходинкою до основної підготовки вершника.

- ✘ Незважаючи на те, що кінний туризм починає активно розвиватися в Україні, він відстає від інших країн світу, де також розвивається даний вид туризму.
- ✘ *У Франції кінний туризм вже з 1973 року на другому місці після лижних прогулянок, в Німеччині створено об'єднання «Туризм на коні».*
- ✘ З огляду на величезний інтерес, що проявляється до кінного туризму з боку різних верств населення в багатьох країнах світу,
- ✘ *Міжнародна федерація кінного спорту в останні роки приділяє цьому питанню найсерйознішу увагу.*
- ✘ У рамках федерації створена спеціальна комісія під наглядом *італійського професора Вітторіо де Санктіс*, яка приступила до розробки правил проведення інтернаціональних кіннотуристських подорожей, походів і пробігів.

✘ *Розвиток кінного туризму пов'язаний з цілою низкою проблем:*

- ✘ - відсутність підтримки з боку держави;
- ✘ - недостатня кількість розроблених кінних маршрутів
- ✘ - дефіцит кваліфікованих фахівців
- ✘ - підвищена травмоопасність і деякий ризик для здоров'я людини
- ✘ - недостатня якість технологій спорядження
- ✘ - низька інформаційна забезпеченість

- ✘ **Кінний туризм** в Україні розвивається, завойовує все більше прихильників.
- ✘ Цей вид активного туризму користується заслуженою популярністю у любителів *кінних прогулянок природничого, етнічного, історичного, екстремального, паломницького, мисливського, рибальського, гірського напрямків.*
- ✘ Кінний туризм- це привабливий спосіб проведення часу та вивчення зсередини життя мешканців країни

✘ 2. Сучасні види кінного спорту

✘ Вольтижування (від французького voltiger – "пурхати") – гімнастичні вправи, які виконують на коні, що рухається по колу

Виїздка

Вольтижування

Конкур

Драйвінг

Триборство

Рейнінг

Верхова їзда - один з видів аматорського спорту або дозвілля. У професійному кінному спорті верхова їзда

10

поділяється на окремі дисципліни, як от виїздка,

конкур, триборство, джигітування,

вольтижировка, тощо.

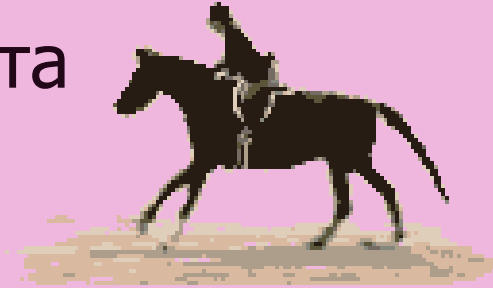

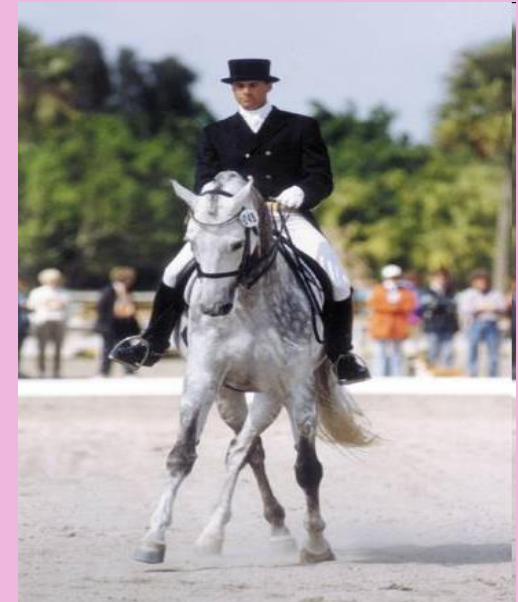
Виїздка

11

Виїздка - вища школа верхової їзди та олімпійський вид спорту.

Насамперед виїздка- це танець коня, вона вважається найелегантнішим видом кінного спорту.

✘ **Джигітування** (турецьк. "джигіт" – майстерний і відважний вершник) – *стрибки на коні*, причому вершник на повному ході виконує акробатичні номери, стріляє в ціль і т. д.

✘

✘

✘ **Стіпльчез** (англ. steeple-chase – "стрибки з перешкодами") – *стрибки по спеціально обладнаній трасі*, на якій чимало перешкод (близько 30, заввишки до півтора і шириною до 7 метрів) з декоративними наповненими балів,

Джигітування

13

Джигітовка - скачка на коні, під час якої вершник виконує гімнастичні та акробатичні трюки, військово-прикладний вид кінного спорту.

✦ **Стіпльчез** (англ. steeple-chase – "стрибки з перешкодами") – стрибки по спеціально обладнаній трасі, на якій чимало перешкод (*близько 30, заввишки до півтора і шириною до 7 метрів*) з декоративного чагарника, дерев'яних брусів, каналів,

✘ Стрибки з перешкодами

- ✘ Скачки – випробування на спритність, стрибучість, витривалість племінних коней верхових порід.

- ✘ Рисистий біг – дозволяє визначити витривалість і швидкість бігу коней рисистих порід.

Перегони(скачки)

16

Перегони - вид випробувань коней на жвавість і швидкість. Як правило, скачки проводяться на іподромах, де на їх результат за допомогою тоталізатора робляться грошові ставки. Вже давно біга і скачки відносяться до призових видів спорту.

- ✘ **Дистанційні кінні пробіги**—виявляють вміння вершника правильно розподілити сили коня в польових умовах на довгій дистанції пересіченою місцевістю, на якій можуть зустрічатися природні перешкоди (кущі, круті підйоми та спуски, канави тощо).
- ✘ **Драйвінг**—у цьому виді змагань беруть участь упряжки коней (одиночні, парні). Поставлено питання про включення драйвінгу в програму олімпіади.
- ✘ Види драйвінгу:
- ✘ **Манежна їзда** – оцінювання виїздженості

✘ Виїздка коня

- ✘
- ✘ **Марафон** – оцінювання здоров'я і тренованості коней, а також уміння драйвера управляти тваринами;

× Виїздка коня

- ×
- × **Марафон** – оцінювання здоров'я і тренованості коней, а також уміння драйвера управляти тваринами;
- × **Конкур** (смуга перешкод) – оцінюється швидкість і координованість коня, що рухається за маршрутом з перешкодами.

Конкур

20

Конкур (подолання перешкод) є одним з олімпійських видів кінного спорту. Це найпопулярніший і видовищний вид спорту, в якому вершник і кінь повинні пройти маршрут з перешкодами. Займає 5 місце в рейтингу найнебезпечніших видів спорту.

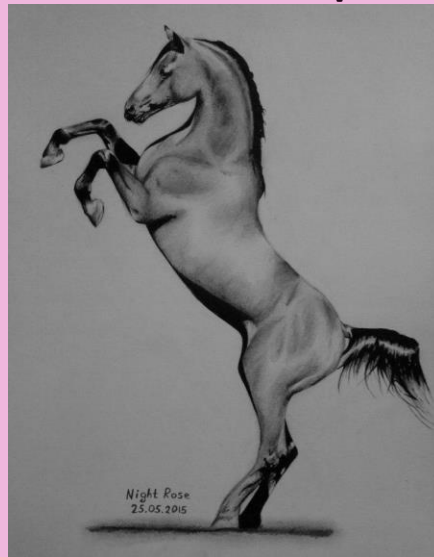

Триборство

21

Кінне триборство - вид кінного спорту, який складається з виїздки (перший день), кросу (другий день), конкуру (третій день). Раніше цей вид був виключно долею військових, так як дозволяв побачити, наскільки кінь підготовлений до майбутніх випробувань на війні. Зараз триборство включено в програму Олімпійських ігор.

Драйвінг

22

Драйвінг або Змагання кінних упряжок - одна з дисциплін кінного спорту, в якій спортсмени беруть участь у турнірах і змаганнях на запряжених в екіпажі конях. До змагань так само допускається використання поні.

Вольтижировка

23

Вольтижировка
- вид кінного спорту:
виконання гімнастичних і акробатичних вправ (поодинці, парою або групою) на коні, що рухається по колу кроком або галопом.

✘ **Вестерн-спорт** – напрям верхової їзди, що зародився в середовищі ковбоїв, що відрізняється використанням особливого виду упряжі та сідла, більш вільною посадкою і т.д.

✘ Виділяють кілька видів їзди в стилі вестерн: *рейнинг* (Reining Class) – виїздка, *спін-варіант піруету* – кружляння коня, *слайдинг-стоп* (slclassing stop) – швидка зупинка після галопу, *роль бек* (roll back) – поворот коня на 180 °, зміна ноги на галопі (lead change), бек-ап (back ap) – осаджування коня.

✘ **Дамська їзда** – верхова їзда в дамському сідлі, передбачає певне положення тіла вершниці. Для такого виду верхової їзди обов'язковий спеціальний костюм ("амазонка").

✘ Дамська верхова їзда

- ✘ **Поло** (англ. polo) – командний вид спорту з м'ячем, в якому учасники переміщуються полем верхи на конях і, керуючи рухами м'яча за допомогою спеціальної довгої ключки, намагаються закинути його у ворота суперника.
- ✘ Батьківщина цієї гри – Центральна Азія, сучасний варіант поло, створений англійцями (військовослужбовцями, що побували в Індії).
- ✘ **Байга** – кінний спорт, популярний у тюркських народів, підрозділяється на перегони на довгі дистанції (до 50 км) пересіченою місцевістю (аламан байга), стрибки лошат (кунан байга), інохідця (жорга жарис).

Кінне поло

26

Поло- командний вид спорту, з м'ячем в якому учасники грають верхи на конях і переміщують м'яч по полю за допомогою спеціальної клюшки. Метою гри є вразити ворота суперника якнайбільше разів.

✘ 3. Організація і робота кінноспортивних баз і поні-клубів

✘ Вперше були організовані в Англії. Головна їх мета – навчання дітей і підлітків мистецтву верхової їзди та кінного спорту.

✘ У світі існує понад 1400 поні-клубів. З 1977 р. проводяться континентальні чемпіонати для дітей віком від 8 до 14 років з виїздки, додання перешкод і триборства за полегшеними, доступними для дітей програмами.

✘ «Донбас Еквіцентр» є одним з кращих сучасних кінноспортивних комплексів миру. Він був урочисто відкритий 9 травня 2009 року.

- ✘ *У світі існує понад 1400 поні-клубів.*
- ✘ З 1977 р. проводяться континентальні чемпіонати для дітей віком від 8 до 14 років з виїздки, долання перешкод і триборства за полегшеними, доступними для дітей програмами. *«Донбас Еквіцентр»* є одним з кращих сучасних кінноспортивних комплексів миру.
- ✘ Він був урочисто відкритий 9 травня 2009 року.

✘ **4. Правила проведення змагань**

✘ *Долання перешкод (конкур)* – найпоширеніший вид кінного спорту.

✘ На відведеному для змагань майданчику споруджують

перешкоди з дерева, хмизу тощо.

На стояки навішують жердини, огорожі, шлагбауми.

✘ У системі перешкод обов'язково обладнують канаву з водою 3 – 5 м завширшки.

✘ *Залежно від кількості й розміру перешкод конкури бувають* легкого, середнього, важкого і вищого класів (легкий – 8, середній – 12, важкий – 15, вищий – 18 перешкод; висота, см, відповідно: 90 – 100, 100 – 110, 120 – 140, 130 – 170).

✘ Залежно від класу спортсмену надають кваліфікацію від третього розряду до майстра спорту. Найвище спортивне звання присуджують за виконання нормативів вищого класу.

✘ *Конкури бувають швидкісні, «за вибором», на потужний стрибок, мисливські, до першої помилки тощо.*

✘ *Триборство проводять упродовж трьох днів із манежної виїздки, польових випробувань та долання перешкод.* На кожний вид змагань визначають один день. Манежну їзду організовують за правилами, встановленими для виїздки.

✘ *Її програмою передбачено рухи коней на різних алюрах та виконання деяких нескладних вправ.* Оцінюють за 6-бальною системою.

✘ *Польові випробування – найважчий етап триборства і від них залежить результат виступу спортсмена.*

thEquine.com

✦ 5. Вимоги до спортивних коней і принципи їх відбору

✦

✦ Спортивний кінь повинен бути верхового або верхово-запряжного типу. З порід, які використовують в Україні, найбільш придатними для спорту є *чистокровна англійська верхова, українська верхова, тракененська породи коней.*

✦ Дуже важливо, щоб коні мали гармонійну будову тіла, достатній зріст (160 – 168 см), легкі вільні рухи, живий, але добрий норов, добре здоров'я, міцні кінцівки і властивість швидко відновлювати свою роботоздатність після навантаження.

✦ *Одним із критеріїв вибору спортивного коня є оцінювання його за екстер'єром, у яку входять взяття промірів і вирахування індексів будови тіла.*

✦

✦ *Для використання у виїзді, перевагу надають коням верхового типу, великим (висота в холці 160 – 170 см), з добре розвиненими грудьми (обхват грудей 185 – 200 см), ошатним на вигляд, гармонійно складеним, правильного екстер'єру.*

- ✘ **Конкурні коні** мають бути великі, з добрим обхватом грудей і п'ястка,
- ✘ у **триборстві** переважно використовують коней високорослих, зі середнім розвитком грудної клітки, сухої конституції, сміливих, витривалих.

× 6. Тренування і підготовка спортивних коней до змагань

× Спортивні коні потребують особливого ставлення та *індивідуального підходу*.

× Вони примхливі до їжі, воліють споживати певні корми, чутливо реагують на зміну розпорядку дня і т.д.

✘ **Коні, яких готують для скачок** або інших видів кінного спорту, не повинні бути занадто вгодованими й занадто худими.

✘ **Під час нормування годівлі спортивних коней** необхідно враховувати, що спортивна робота коня підвищує потребу в енергії, вітамінах і кухонній солі.

✘ **У період тренінгу й випробувань** потреба в енергії підвищується на 32%, у протеїні та лізині – на 13%, у мінеральних речовинах – а 12%, зокрема в кухонній солі – на 80%, у вітаміні А – на 85%, D – на 66% E – на 37%, групи В – на 15 – 80% у порівнянні з кіньми, що знаходяться на відпочинку.

- ✘ ***Потреба спортивних коней*** у поживних речовинах залежить від живої маси, темпераменту й виконуваної роботи (тренінг, випробування, відпочинок).
- ✘ ***Загальний рівень годівлі коней у період тренінгу й випробувань*** повинен бути не нижче 2,5 корм. одн на 100 кг живої маси.
- ✘ ***На 1 корм. одн. раціону*** має припадати не менше 10,5 МДж обмінної енергії, 72 г перетравного протеїну, 4,5 г лізину, 5 г кальцію, 4 г фосфору, 4,8 г кухонної солі, 10 мг каротину, не більше 180 г сирої клітковини та ін

- ✘ *Особливо важливо контролювати рівень енергії* в раціонах спортивних коней у період їх виступів та іподромних випробувань, оскільки ці коні повинні споживати *обмежену кількість сухої речовини на 100 кг живої маси*, але з *високою концентрацією в ньому поживних і біологічно активних речовин*.
- ✘ *Коні потребують вільного доступу до свіжої, чистої води*. Щоб уникнути зневоднення, розрив між двома напуваннями не повинен бути менше 4 годин.
- ✘ Температура води для напування коней – не нижче 4°C, для жеребних кобил (задля запобігання аборту) – 10 – 4°C.

ОЛІМПІЙСЬКІ Й КЛАСИЧНІ ВИДИ КІННОГО СПОРТУ

Вид спорту	Програма змагань	Умови змагань	<u>Породи коней, яких найчастіше використовували у відповідальних змаганнях протягом останніх 8 років, %</u>
Виїжджування	Вища школа верхової їзди	Проводиться в манежі за програмами, затвердженими Міжнародною федерацією кінного спорту	Тракененська — 31,1, чистокровна верхова — 19,8, українська породна група — 19,3, будьоннівська — 6,8
Триборство (для молодих коней і старшого віку)	а) виїздка б) польова їзда в) конкур	Проводяться на одному й тому <u>коні</u> протягом трьох днів	Чистокровна верхова — 55,4, тракененська — 14,7, будьоннівська — 11,2, українська породна група — 5,9
<u>Конкур</u>	Подолання перешкод у манежі	Проводять за класами, для кожного з яких визначають кількість і розміри перешкод (висота від 160 до 200 см)	Чистокровна верхова — 29,9, тракененська — 23,3, будьоннівська — 19,1, українська породна група — 7,4

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ШВИДКОАЛЮРНИХ КОНЕЙ ДО ВИПРОБУВАНЬ

Період	Завдання	Час проведення
Підготовка <u>лошат</u> до тренінгу	Оповоджування, вироблення корисних умовних рефлексів	Від дня народження до відлучення у 6—7 міс
Груповий тренінг	Робота перемінним алюром, починаючи від 2—3 до 10—13 км	Від 6—7 міс до 10—12 міс
Заїздка	Привчання до збуї, запрягання сідланя	Від 10—12 міс до 16 міс
Індивідуальний заводський тренінг	Обробка якості рухів, розширення функціональних можливостей всіх систем організму	У період після заїздки до відправлення на <u>іподром</u> у квітні—червні